

Samuel Bohl Matthias Vatkus

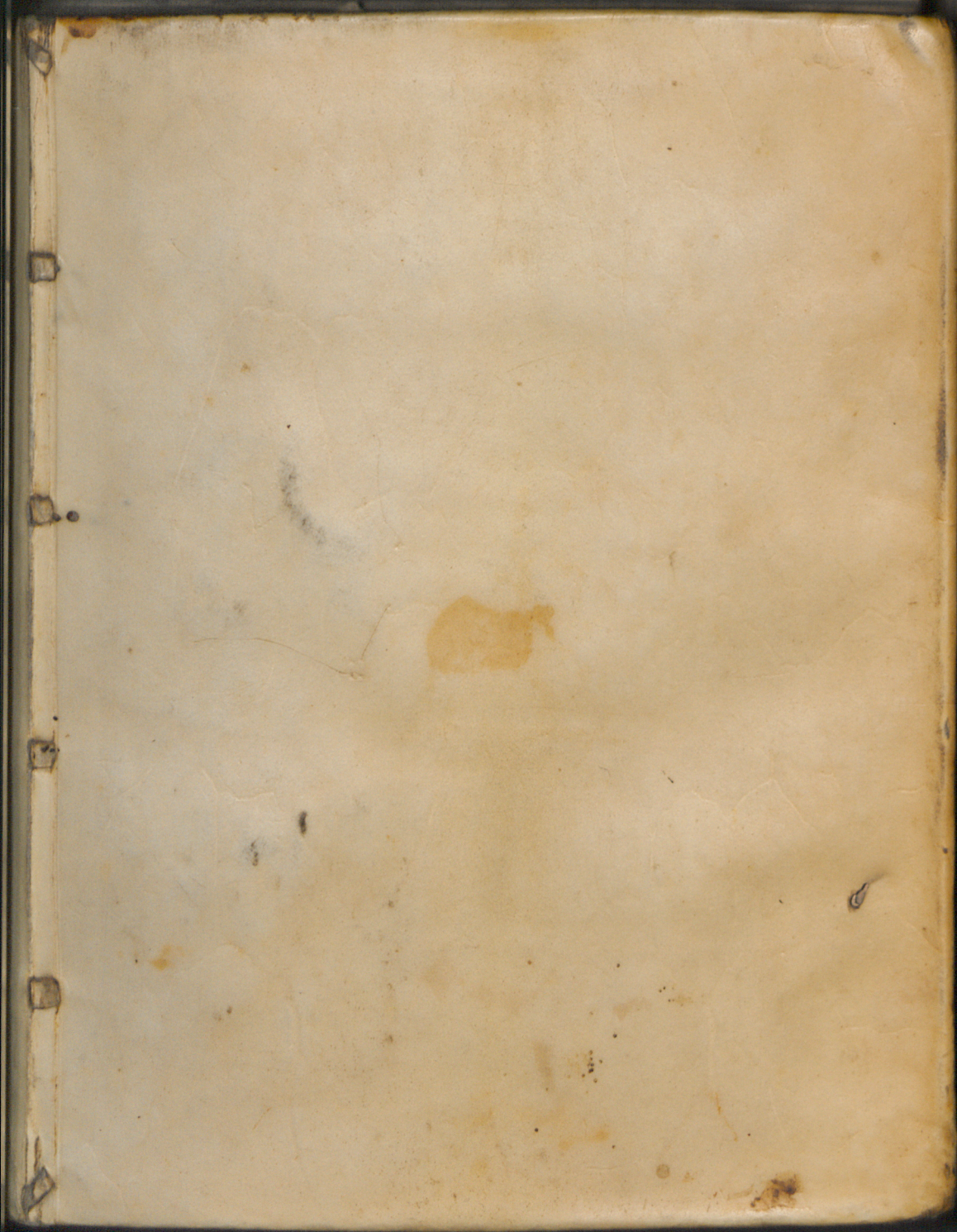
Pro Regula Rustica Reintroducenda In Explicatione Scripturae sacrae

Rostochi[i]: Kilius, 1637

<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn770657788>

Druck Freier Zugang

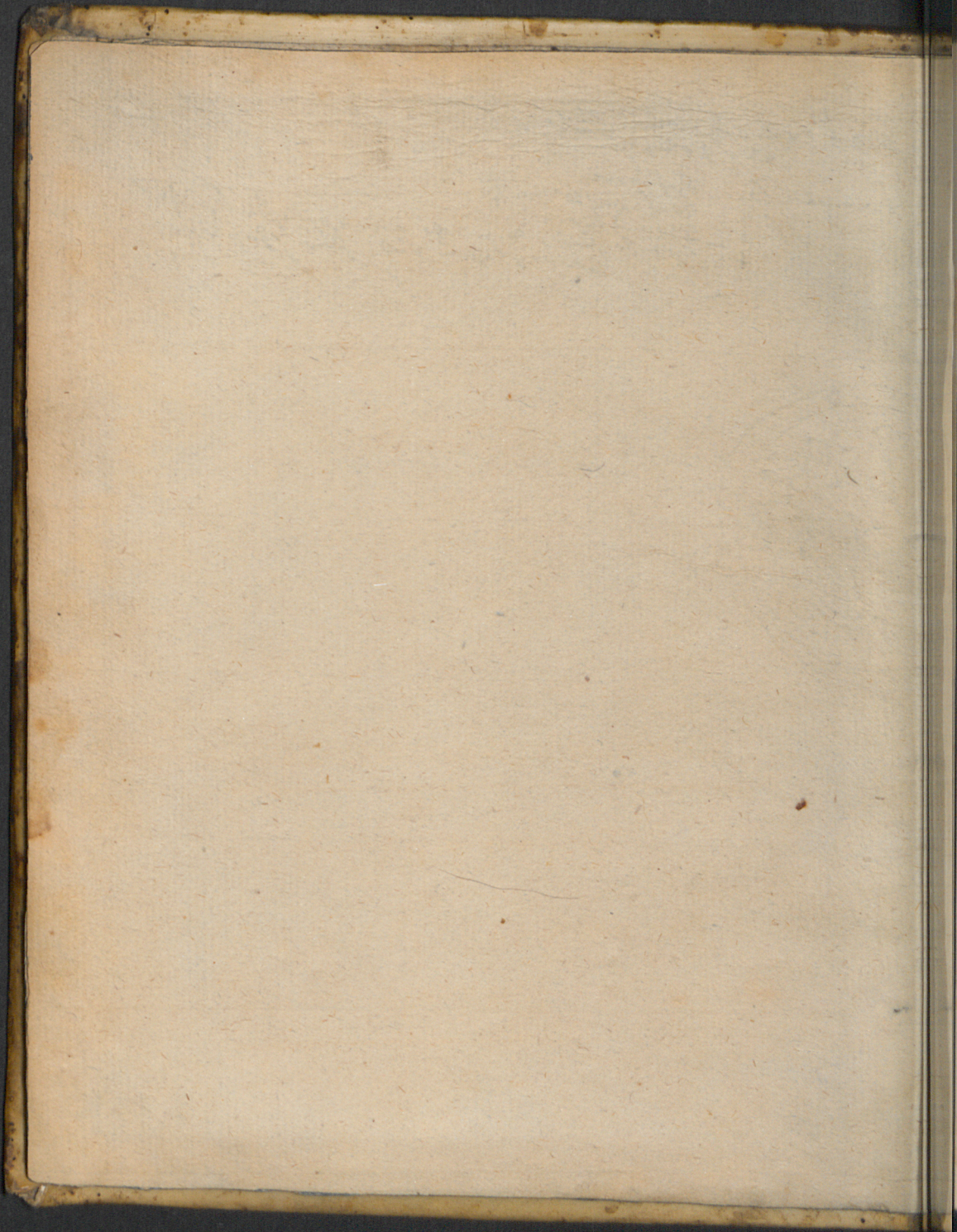

Clc - 1871¹ - 15.

1825

R
R

PRO
REGULA
RUSTICA REIN-
Troducenda in ex-
plicatione Scripturæ sacræ.

Pro Qua
DEO DUCE

PRÆSIDE
M. SAMUEL BOHL
Gryphenberg. Pomeran.

Stabit
MATTHIAS VATKIUS
Neobrand. Megapol.

*In Auditorio majori ad diem 14. Octob:
horis pomeridianis.*

ROSTOCHJ,
Literis NICOLAI KILII, Acad. Typogr.
Anno M. DC. XXXVII.

PRO
REGULA
RUSTICA REIN
TROPICANDA IN EX

phicorum...
in...

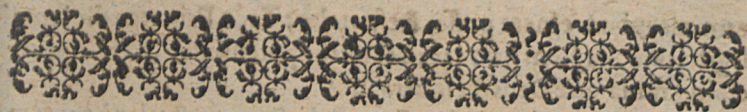
DEO DICE

M. SAMUEL BOHME
Gyphenberg, Pomerania.

M. THOMAS V. A. K. U. S.
Neubrand. Mecklenb.

In...
...

ROSTOCK
NICOLAUS KRIEGER
...

I.

Um in hac Academia multa vetusta & antiqua eruditionis acquirendæ genera monstraverim, ea verò ab imperitis dicantur nova, ego in hac disputatione docebo fundamentum, super quo totum meum ædificium & struxi & quamdiu Deo visum fuerit, structurus sum, illud dico Regulam Rusticam,

2. De hac Regula rustica multa forent dicenda, verum jam placet tantum eam describere in genere, & applicare eam deinde ad explicationem Scripturæ sacræ.

3. Regula rustica est canon naturalis, verus, simplex & palpabilis cognoscendi rem & sensum naturalem, verum, simplicem & palpabilem.

4. Requiritur ergo ad hanc regulam natura, veritas, simplicitas, & palpabilitas.

5. *Naturæ ordo hic est, ut res dicatur ea quæ est, nec contra essentiam rei aliquid statuatur.* Bos sive sit in aula Principis sive sit in caula rustici, bos est, bos manet, bos debet dici. Adulter, homicida, perjurus, scortator est, & debet dici qui homines occidit, perjurio Deum irritat, sive sit Saul, sive David, sive Magistratus sive rusticus. Invito Domino aliquid furripere furari est, sive id fiat à magno sive parvo fure. Hac regula utebatur Johannes contra Herodem, Elias contra suos Reges.

6. *Veritatis ordo hic est, ut quod naturæ Dominus jubet & dicit, nobis maneat verum.*

Nos dicimur justus & sanctus; si opponat Diabolus & experientiam vocet testem, ex regula rustica respondemus. Nos sumus sanctus, quia naturæ Dominus id dicit, quamvis nos id in nobis non experiamur. Hunc naturæ Dominum video imitari etiam Reges & Dominatores terrarum, quod spurios pronuncient legitimos. Si legitimum spurium ego adirem, & nec Albim nec Rhenum ei

sam maculans eluere posse, Respondet; Tace, Princeps dicit me legitimum, audiens hæc taceo & miror potentiam. Ex hoc principio omnia quæ Deus dicit vera sunt.

7. *Simplicitatis Ordo hic est, ut Subjectum tractationis tantum respiciatur.*

Cum audimus Deum dicere Esaia primo. Torum caput languet, interpret non debet hoc caput componere, & dicere. Adam est nostrum caput, sicut autem ille peccato fuit infectus, ita virus illud in nos seu membra ejus derivavit. Tu non interrogaris hic, quid caput significare queat, sed quid hic in Esaia capite primo notet. Si de capite habeas quæ dicas, postquam me docuisti, quid hic sit caput edissere. Quæro à rustico, ad quã civitatem ducit hæc via, respondere debet & nominare, Rostochium vel Cröpelium, vel Butzovium &c. non autem dicere. Via hæc fuit ante aliquot annos valde infecta, nam milites obsidebant eam quasi, & multa hic patrata sunt latrocinia. Si enim hæc audire volo, quæro postmodum. Ex hac regul. Jacobus carpit quosdam, qui roganti panem dicebant, sede ad ignem & calefac corpus.

8. *Palpabilitatis ordo consistit in evidentia approbationis, & fluidi ex natura, veritate & simplicitate.*

Contra hunc ordinem insurgentem nullatenus est disputandum, sed tacendum.

9. Quando ego de his requisitis regulæ rusticæ loquor, facile prævideo, omnes dicturos, hæc se ante me novisse, Respondeo. Bene est, & Rusticus ante me hæc vidit, sed fac periculum in temet ipso, proba mores hujus seculi, in omnibus statibus contra has regulas peccatur, imo ut peccare queant commodius, magnis sumptibus multi peregrinas terras adeunt, sed hæc non ad me. Quare ego monstrabo brevibus, quomodo hæc regula sit utendum in Scripturæ sacræ versione & explicatione literali. Dico ergo primum vigore requisitorum supra datorum.

10. *Qui in Scriptura explicatione vult uti regula rusticæ, necesse habet tenere & callere linguam Hebraicam, sicuti rusticus Megapolitanus Megapolitanam, Pomeranus Pomeranam.*

Succus enim vel Croatus male linguam Germanicam edoctus,

nos

non potest de diplomate Imperatoris Romani & Germani dicere. Hoc vult Imperator, nec addere, cum jam nervus belli gerendi maximè sit respiciendus, iussit ut singula capita tot & tantum pendant. Germanus respondet, Falsus es, nam non intelligis linguam indixit enim conventum Imperii, Succus vel aliter ille, si non intelligat linguam contradicere nequit. Sic in explicatione Scripturæ, nemo potest certus esse, Spiritum sanctum hoc velle, quod enim voluisse hoc dicunt interpretes, sit beneficio *palpabilitatù* partis hujus regulæ.

11. *Qui uti vult regulari rustica in Scriptura, non curet colores rem non constituens, nec respiciat ea, que ad rem suam facere non videantur.*

Rusticus amisit vaccam, non curat autem cum eam qua reus in via videt equos pascentes, quærit enim vaccam, & non audit aliam de suis vaccis multa differentem, dicit enim meam vaccam quæro. Sic interpres non curet juxta hanc regulam varias commentationes, cum de veritate rei est sollicitus. e. g. Ego eo, ut quæram, num Abrahæ fides fuerit salvifica, ibi quæro id non in Thoma, Scoto, Gabriel de Biel, Occam, Vasquez, Svarez vel alio, sed in Scriptura sacra, sicuti rusticus vaccam non quærit in summitate arboris vel in cavernis vulpium aut murium latibulis, novit enim quod vacca ibi non inveniatur, sed in locis ei convenientibus. Quia autem video dici in Genesi, quod hoc sit reputatum ei in justitiam, & verò ad sunt interpretes contrarium dicentes, non audiendi sunt, nam ego non veni eos audire, sed Spiritum sanctum, cui ex puncto *veritatis & simplicitatis* ego credere volo & debeo. Sicut rusticus autem cum suam vaccam videt & præperat in domum non attendit, quid alii de varii coloris vaccis statuunt, ridet enim & dicit, ego rufam amisi, rufam quæsi, rufam inveni. Deinde si lubet, poterit discussus de variis coloribus audire.

12. *Dignoscat autem Colores rem discernentes.* Sic qui rufam amisit non albam quærebat vaccam. Sic etiam in Scriptura sacra. e. g. quando scriptum est, de actu quodam viri cum sorore sua ex matre vel ex patre quod sit *וְהָיָה לְךָ אֶבְרָהָם*. Si docti accesserint disputabunt, num significet misericordiam vel scelus. Et laudatur Osiander à Chemnitio p. 254. cum dicit: Osiander erudite ita exponit

ponit, quod Moses hac vocula usus sit, ut ostenderet Adæ filios, non secundum rigorem juris naturæ, sed ex dispensatione divina suis sororibus copulatos fuisse, quam divinam dispensationem, si quis non habeat, & tamen illud factum imitari cupiat, occidatur. Juxta rusticam regulam tales colores postponuntur, & queritur primum, quid hic sit רדף / natura jubet explicare per exprobrationem, color discernens per dedecus & flagitium, dicit enim rusticus, quomodo illi excidendi sunt, qui misericordiam exercuerunt, erit ergo non misericordia, sed ut Osiander p. 188. explicat res nefaria. Luth. *Blutschande*; deinde cum de sensu constat, si allubescat agat de ratione.

13. *Qui vult uti regula rustica non debet credere, nisi que natura, veritas, simplicitas & palpabilitas dicunt. Hinc non patitur sibi persuaderi ibi esse aliquid quod non videt, vel non esse quod videt.*

Contra hanc regulam valde etiam peccatur, & peccant quotidiè, qui credunt rem contineri in Scriptura, quam non vident. Sic Patres quidam crediderunt in Psalmo 110. *agi de æterna Christi ex patre generatione quando legebant. Ex utero ante luciferum genuitæ.* Magna hæc fuit fides. Rustica regula autem dicit. Ego hæc non credo, quia ego ea non video. Respondet alter, maximè videntur in vulgata versione R. R. respondet, quis dixit hoc vulgatæ R. textus Hebræus, conveniunt & adeunt illum, tunc ne litera una ejus rei facit mentionem, sed hoc legitur. *Du Messias wirft mehr Christen zu Kinder haben als die Mutter der Morgenröt Tropfen.* Hac regula extirpat ellipses non necessarias, ut quando Tremellius *Esaia 7. Chemah udbasch jocel* explicat Butyrum & mel comedere faciet nos. Rusticus audiens hæc quæret, ubi scriptum sit *nos*. Quod cum non demonstrat Tremellius, juxta hanc regulam dicimus *chemah butyrum. Udbasch & mel jocel* ille edet, nam כח est activum & non passivum.

14. *Qui vult uti regula rustica vi nature semper sumat vocem in primaria & suprema significatione tam diu, quam non veritas & color discernens aliud jubeat, & palpabilitas aliud doceat.*

Rusticus cum audit de aratro, dicit illud esse instrumentum quo profcinditur terra, sive autem Imperator sive Rex sive alius quidam ipsi diversum persuadere vult, manet tamen ille in suo conceptu,
ara.

aratrum novi, hoc est aratrum, cum quo ego arō. Sic explicator
Scripturæ sacrae semper principalem & primam eamq; formalem
significationem retinere debet. Sic Photinianus dicat, quæ lubent
de voce מןמא primaria & principalissima ejus significatio & qui-
dem quod maximum est unica est, ut notet Deum absolutum æter-
num independentem, qui solus, quæ promittit præstare valet si er-
golegam Christum dici Jhovah, sic etiam Spiritum esse Jhovah,
dico recte, Christus est absolutus æternus & independens Deus, Spi-
ritus sanctus est absolutus æternus & independens Deus.

15. *Qui vult regularistica uti, non remittat propositum dicentis,
& intentionem jubentis non negligat.*

Si e. g. Esaia primo aliquis legat. Audite Principes Sodom', at-
tende popule ex Gomorrha utatur regula hac, si hoc fecerit videt
primum actum esse de Judæis, deinde agi de Sodomitis offerenti-
bus, calendæ festæ observantibus, ratio contradicit & ex via *simplicis*
citati & naturæ videt, agi de Judæis, qui vocantur Sodomitæ. Sic si
cæcus rusticus propter furtum suspendi curasset duos fures Knepe-
ling & Stricking. Postmodum audientes converti in se à supe-
riori hæc verba. *Ihr Dawren pflüget den Acker wol umb/vnd ver-
warlosset mir nicht meine Saat/etc. Höret ihr Knepeling vnd Stri-
cking wo jhrs nicht thut / etc.* Ibi rusticus quivis audit, non verba
fieri ad suspensos, sed ad se. Hæc ut dixi rusticus intelligit, ut cum
Esaia 14. dicitur. *Quomodo cecidisti de caelo Lucifer, non intelligunt*
multi, qui rusticorum debebant esse præceptores. Hinc multis Lu-
cifer est Satan supremus diabolorum, modo non alii contradice-
rent, qui Beelzebub vel Beelzebub illud dominium adscribant.

16. *Qui vult rustica regula uti, Genus, numerum, personam, conju-
gationem quam Spiritus sanctus proposuit retineat nec mutet.*

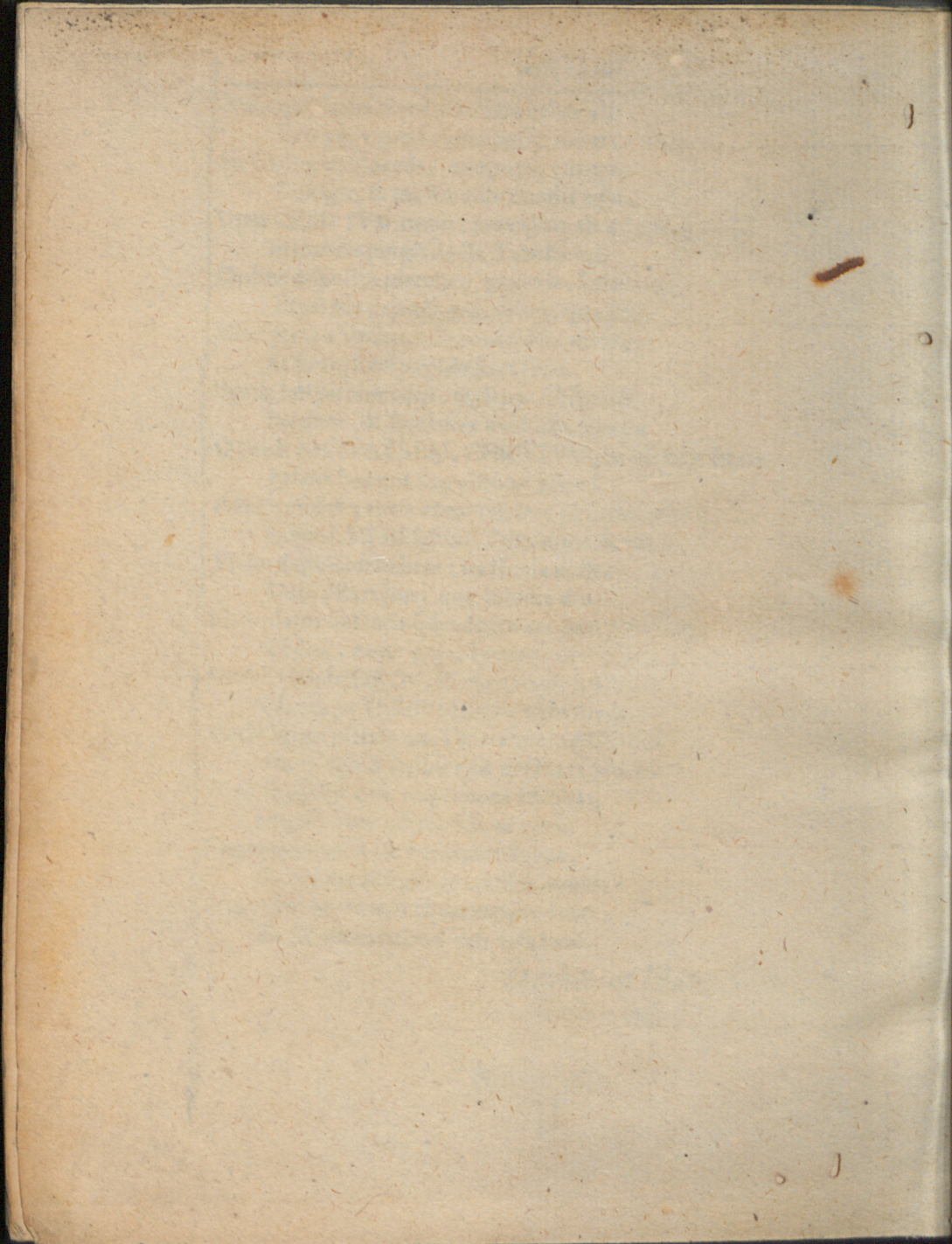
Ubi secundam legit, ibi non pronunciet primam, ubi activum
est, ibi non ponat passivum & e contra. Si in Germanica lingua
audiret rusticus, *Sie nemlich die König David ward histeren/ dicit*
ergo David appetitu muliebri concupiscens, ut mulier describitur.
Der Juncker hat an seinen Füßen Stieffeln. Dicit, ergo virgo
describitur ut vir *Sie hat sich gestieffelt als ein Kerl.* Quibus mo-
dis dicendi proprietates vel sexus mutati innuere voluit. Et alia pos-
sent

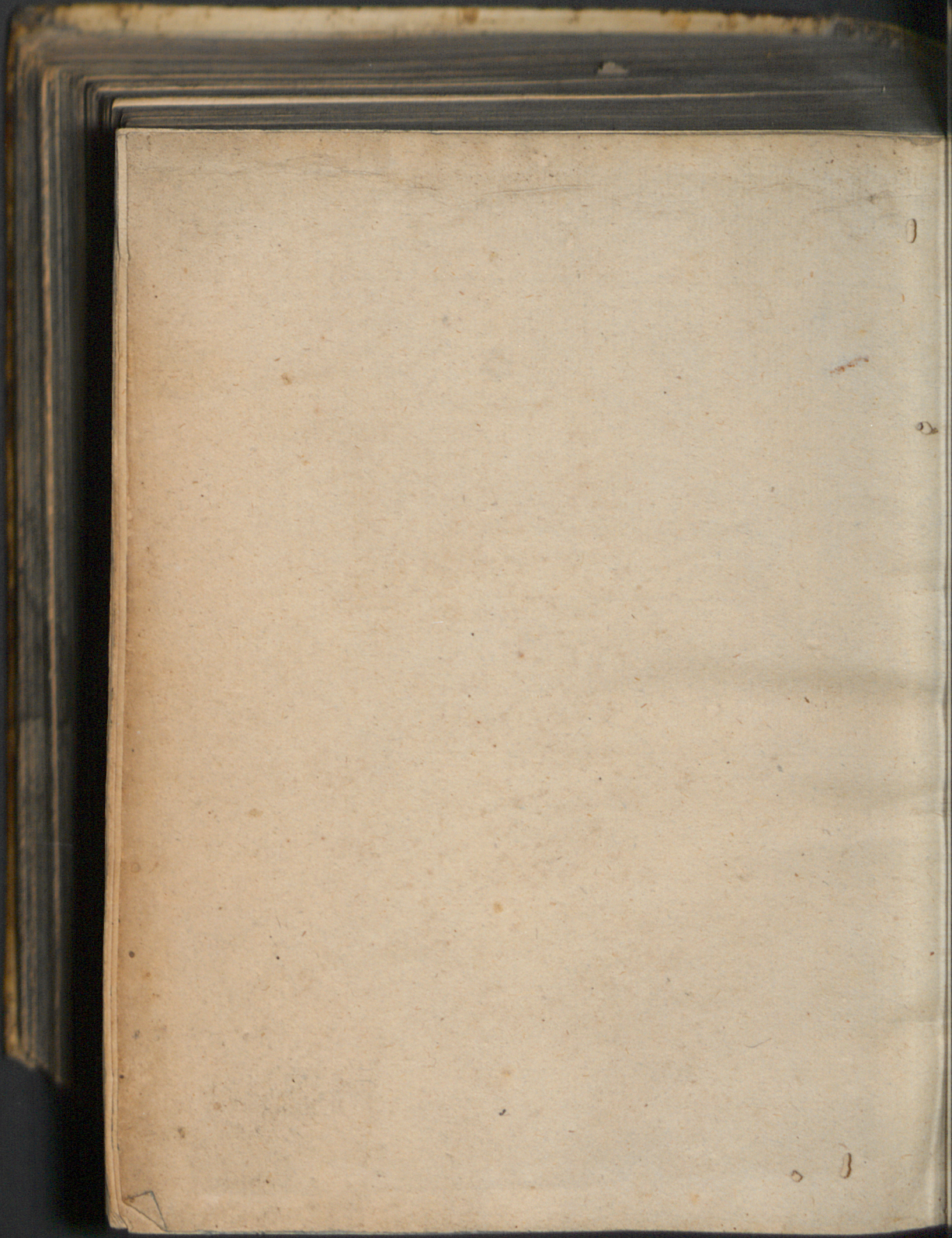
sent ex conditione naturæ, veritatis, simplicitatis & palpabilitatis depromi verum ad aliud tempus ista erunt reservanda. Jam ad modum procedendi.

17. Qui vult resolvere textum sumat voces pro ut stant, & stantibus istis adhibeat rationem simplicitatis, veritatis, naturæ & palpabilitatis, & sensus optimus elicietur. E. g. Sumam ex Job. 5. Ci adam nam homo *laamal julladh* ad infortunium natus est, *abhne* rescaph i. e. & filii rei natura sursum tendentis *jagbhia* elevat *uph* volatum, Magistri ex arte dicent hic, particula *vav* quandoq; significat *scuti*, & adducent pro se, si legerint lexicon quoddam æque incertum & vacillantibus superstructum fundamentis. Regula rustica conjungit & disjungit has propositiones & dicit. Homo ad infortunium natus est; (semicolon) & id quod natura vel consuetudine irgetur sursum elevat volatum. Quarit jam, quomodo posterius incisum cum textu conveniat, cum Eliphaz versetur ibidem in tali argumento. Tu tui infortunii faber es, nam non ex terra malum crescit & ex pulvere iniquitas, sed ex homine, qui sui ipsius mali causa est, videt quod disjunctū cum textu non quadret. *Veritatis* autē ordo inculcat quadrare debere, ergo *virusticæ* regulæ cum nihil videat esse, sumit vocem *scuti*, non per ellipsin amissam, sed ex sensu promanantem. Der Mensch ist zum Unglück geboren/ vnd was sich in die höhe bringen lesser kompt hoch/ i. e. Wie ein ding dessen Natur ist das es hoch steycht/ hoch stiegen kan / so ist des Menschen Natur die da sündiget/ das sie viel sündigen kan vnd dadurch schwer gestraffet werde.

18. Sic disputari solet de loco Job 13. v. 17. Ob mich der Herr schon tödret / wil ich doch auff ihn harren/ Carpunt Luther, multi Osiander, Ecce occidet me, non expectabo. Glos. *ejus sic ait, sic verus Adam quando tumultuatur in electū, irritatus magnitudine tentationum, sed Dominus credentibus in Christum talia non imputat, non enim ipsi, hæc faciunt sed peccatum inhabitans hucusq;* Osiander. Ego dico ad regulam rusticam, Job hic verbis non peccavi. Ego enim *vi regulæ istius ita dico. Hen li jikt aleni occiderit me loh non ajachel morabor. Wo Gott mich tödren wil/ so wil ich nicht lang seimen/ will gerue sterben.*

19. Hæc est regula rustica, qua instructus scripturam explicavi & perpetuo explicabo, ex qua accensus, formas & quæcunq; habeo hausī. Hæc regula omnibus nota est, à paucis observatur, quod docet experientia.

tionē naturæ, veritatis, simplicitatis & palpabilitatis
um ad aliud tempus ista erunt reservanda. Jam ad
cedendi.

uli resolvere textum sumat voces pro ut stant, & stantibus
rationem simplicitatis, veritatis, naturæ & palpabilitatis,
imus elicietur. E. g. Sumam ex I. Adam nam
I. Iulladh ad infortunium
ura sursum tendent
te dicent hi

ent
a
dis
est
m ele
textu
Tu tui
olvere in
od disjun
t quadrare
nit vocem
tem. Der W
e bringen lesser
es hoch fleuch
ündiget/das sie
de.

sputari solet de loc
v. 15. Ob mich der Herr
vil ich doch auff ihn harren/ Carpunt Luther, multi
e occidet me, non expectabo. Glos. ejus sic ait, sic ve
do tumultuatur in electū, irritatus magnitudine tent
minus credentibus in Christum talia non imputat, non
aciunt sed peccatum inhabitans hucusq; Osiander. Ego
im rusticam, Job hic verbis non peccavi. Ego enim
is ita dico. Hen si jiki aleni occiderit me loh non aja
Wo Gott mich tödten wil/ so wil ich nicht lang seu
e sterben.

egula rustica, qua instructus scripturam explicavi &
icabo, ex qua accensus, formas & quæcunq; habeo
ec regula omnibus nota est, a paucis observatur,
quod docet experientia.

